

Introducere în

HERMENEUTICĂ

Walter C. Kaiser jr & Moisés Silva

Introducere în
HERMENEUTICĂ

În căutarea înțelesului

Traducere de Emanuel Conțac

Copyright © 1994, 2007 by Walter C. Kaiser jr și Moisés Silva
Cartea a fost publicată în limba engleză cu titlul *Introduction to Biblical Hermeneutics* la Zondervan, Grand Rapids, Michigan, 49530, USA.
Publicată cu acordul HarperCollins Christian Publishing, Inc.
Toate drepturile rezervate.

*Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții.
Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.*

Acolo unde nu este specificată altă versiune a traducerii Bibliei, citatele biblice sunt luate din Biblia traducerea Dumitru Cornilescu.

Introducere în hermeneutică: în căutarea înțelesului

Walter C. Kaiser jr și Moisés Silva

Copyright © 2024 Casa Cărții

OP 2, CP 30

410670, Oradea

Tel.: 0359 800 333; 0728 874 975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SILVA, MOISÉS

**Introducere în hermeneutică : în căutarea înțelesului
/ Moisés Silva și Walter C. Kaiser, Jr. ; trad. de Emanuel
Conțac. - Oradea : Casa Cărții, 2024**

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-732-275-0

I. Kaiser, Walter C., jr.

II. Conțac, Emanuel (trad.)

2

Traducerea: Emanuel Conțac

Corectura: Mirela Ștefan

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen, Ungaria.

Prietenilor mei, dr. Arthur și Alice Holmes,
minunați slujitori ai lui Cristos,
cu apreciere pentru îndrumarea academică și spirituală
din timpul colegiului și pentru prietenia lor îndelungată.
Walter C. Kaiser jr

A tía Fina [mătușii Fina].
Moisés Silva

Cuprins

Prefață	9
Abrevieri	13
Partea întâi: În căutarea înțeleșului: Câteva principii elementare	
1 De ce este nevoie de hermeneutică?	17
2 Ce înseamnă de fapt „înțeleșul”?	33
3 Să fim logici	59
Partea a doua: Înțeleșirea textului: Înțeleșul în funcție de gen	
4 „Voi lăuda lucrările Domnului”	85
5 „Cuvinte pline de farmec îmi clocotesc în inimă”	107
6 „Dar lucrurile acestea au fost scrise, pentru ca voi să credeți”	131
7 Cum să interpretezi o scrisoare	153
8 Ce se poate spune despre viitor?	177
Partea a treia: Răspunsul dat textului: Înțeleșul și aplicația	
9 „Cum dorește un cerb izvoarele de apă”	205
10 Ascultarea de Cuvânt	217
11 Asamblarea părților	243
Partea a patra: În căutarea înțeleșului: Noi provocări	
12 O scurtă istorie a interpretării	265
13 Abordări contemporane ale interpretării	289
14 Pledoarie în favoarea hermeneuticii calviniste	317
15 Observații finale	345
Glosar	363
Bibliografie adnotată	367
Index tematic	369

Prefață

După cum lucrarea lui Bernard Ramm, *Protestant Biblical Interpretation*, a fost scrisă în 1956 pentru un larg spectru de cititori ai Bibliei, tot astfel, *Introducere în hermeneutică* a căutat să se adreseze aceleași game largi de cititori, atât profanului, cât și specialistului, ajutându-i să înțeleagă textele biblice. Trebuie spus însă că, în scurtul răgaz de când Ramm și-a scris lucrarea, schimbările produse în modul de a înțelege un text au fost dezastruoase. Aproape fiecare ipoteză a lui Ramm a fost pusă la îndoială și verificată de noile curente ale modernismului și ale postmodernismului. Aceste perspective noi au schimbat atât de radical paradigmele de gândire anterioare, încât ne putem întreba chiar (fie și doar pentru o clipă, în sinea noastră) dacă cititorul acestei prefețe este în stare să înțeleagă ceea ce s-a spus până acum! Cert este că vremurile actuale sunt caracterizate, așa cum consemnează și subtitlul nostru, de o *căutare a înțelesului*.

Caracterul distinctiv al acestui volum, într-un domeniu care a devenit dintr-odată năpădit de apariții recente, după o perioadă îndelungată în care nu s-a publicat mai nimic, rezidă în (1) *unicitatea* abordării noastre, (2) modul în care afirmăm *necesitatea* imperioasă a unei lucrări precum cea de față și (3) intenția de a face acest volum *util* atât cititorului neinițiat, cât și, mai ales în Partea a patra, specialistului.

Abordarea noastră este atât de neașteptată, încât poate că unii cititori s-au uitat de două ori la copertă, atunci când au văzut numele Kaiser și Silva alături, considerând că cele două nu par să se potrivească foarte bine. Dar tocmai din acest motiv lucrarea de față este unică. Nu este ca atunci când doi sau trei autori cu puncte de vedere identice sau destul de similare despre interpretare se hotărăsc să scrie o lucrare care prezintă un singur punct de vedere. Dimpotrivă, noi am îndrăznit să scriem un singur manual de hermeneutică biblică, chiar dacă știm că fiecare înțelegem diferit procesul de interpretare în câteva domenii-cheie, care reprezintă cele mai aprinse puncte de controversă în interpretarea contemporană. În acest fel, cititorii textului nostru nu primesc o anumită linie prestabilită, ci sunt mai degrabă invitați să vină cu propriile lor concluzii, după ce vor fi „tras cu urechea” la o conversație vie între doi scriitori care îndrăznesc, în mod cordial, să nu fie de acord (în câteva puncte fundamentale). Mediul științific – chiar și mediul științific evanghelic – ar avea mult de câștigat dacă ar exista mai multe exemple de specialiști care să se angajeze în astfel de experimente. Trebuie însă ca un lucru să fie clar pentru cititori: domeniile în care suntem de acord sunt mai numeroase decât cele în privința cărora avem vederi diferite și ele cuprind probleme fundamentale, precum autoritatea Scripturii și primatul înțelesului auctorial. Unele dintre punctele care ne despart se referă la probleme care sunt esențiale pentru viitor. Părerile distinctive ale fiecărui autor sunt evidente mai ales în capitolele 8, 11 și 14. Tocmai în acest spirit îl invităm pe cititor să ni se alăture, pentru a lua parte la o conversație pasionată, dar prietenoasă.

Chiar dacă tonul nostru este jovial, cititorii nu trebuie să piardă din vedere cât de mare este miza concluziilor lor. Dacă Ramm s-a lovit de probleme precum modul în care hermeneutica este influențată de presuposițiile naturaliste, generația noastră a preamărit atât de mult valoarea individului, a libertății și a inițiativei personale, încât întrebarea de căpătâi a devenit

nu „Este adevărat?”, ci „Are vreo importanță?” Prin urmare, chestiunea relevanței a căpătat prioritate față de întrebarea „Ce vrea să spună textul?” Într-adevăr, însăși problema „înțelesului” pe care îl are înțelesul este extrem de complexă și intens dezbătută de către evanghelici și neevanghelici deopotrivă. Dacă vreunul sau toate înțelesurile sugerate pot fi validate și care ar fi criteriile pentru o astfel de validare sunt întrebări față de care noi, cititorii moderni ai Bibliei, simțim o anxietate crescândă. Între timp, generația contemporană așteaptă să audă un cuvânt de la Dumnezeu. Situația seamănă foarte mult cu vechea enigmă filosofică: Oare copacul care a căzut în pădure a făcut zgomot dacă n-a fost nimeni să-l audă căzând? În cazul nostru, enigma se prezintă în felul următor: A dezvăluit și a revelat Dumnezeu ceva profeților și apostolilor Săi, dacă ei nu au înțeles unele (sau multe) dintre lucrurile pe care le-au scris și dacă noi, cititorii lor, avem atât de multe diferențe de opinii în privința a ceea ce s-a comunicat? Iată de ce această discuție este atât de imperios necesară. Rezultatele acestei dezbateri vor influența următoarea generație de credincioși într-o asemenea măsură, încât ar putea fi considerată, fără rezerve, drept una dintre megatendințele de vârf din teologia evanghelică.

Dar acest volum nu se limitează la analizarea aspectelor esențiale, ci ia în serios și înfocata pledoarie modernă pentru relevanță, despre care credem că este legitimă și că a făcut permanent parte din intenția divină. Preocuparea noastră este și aceea de a-i ajuta pe cititori să răspundă la întrebarea „Are vreo importanță?” Considerăm că procesul de interpretare nu s-a sfârșit atunci când am stabilit ceea ce încerca să spună autorul; ci credem că interpretarea și exegeza trebuie să decidă și care este relevanța actuală, aplicația și semnificația contemporană a unui text. Desigur, noi între noi nu am căzut încă de acord dacă toate acestea sunt parte a procesului de stabilire a înțelesului – dar acest aspect își pierde relevanța în fața nevoii și mai acute de a găsi modalități pentru înfăptuirea lui efectivă. În consecință, în loc de a scrie o carte care nu face decât să

analizeze problema, am hotărât că ar trebui să oferim cel mai bun ajutor de care suntem în stare, arătând, atât profanului, cât și specialistului, cum să ajungă, în urma interpretării diverselor tipuri de texte biblice, la un rezultat folositor pentru perioada contemporană. Destul de surprinzător, specialistul poate fi mai dezavantajat în această etapă a procesului de stabilire a înțeleșului decât profanul, care a susținut în tot acest timp o mentalitate pragmatică de tipul „în esență ...”

În sfârșit, nădăjduim că această lucrare nu vă va distra de la scopul suprem pe care îl reprezintă Biblia însăși. Dorința noastră a fost de a vă oferi o discuție cât se poate de concisă și la obiect asupra problemelor și a metodelor și apoi de a vă lăsa singuri, în prezența textului Scripturii și a lucrării Duhului Sfânt. Fie ca această plăcere și bucurie în Cuvânt și în Dumnezeu suveran al Cuvântului să vă însoțească în zilele ce urmează.

Datorăm un cuvânt special de mulțumire lui Leonard G. Goss, editor, pentru entuziasmul cu care a demarat acest proiect; de asemenea, lui James E. Ruark, editor principal, pentru răbdarea și ajutorul acordat în stadiul final al lucrării; și lui Stanley N. Gundry, editor-șef, care a avut, de fapt, inițiativa realizării acestui proiect.

Abrevieri

AB	Anchor Bible
AJT	<i>Asia Journal of Theology</i>
ATR	<i>Anglican Theological Review</i>
AV	Authorized (King James) Version
BAGD	W. Bauer, W.F. Arndt, F.W. Gingrich și F.W. Danker, <i>Greek-English Lexicon of the New Testament</i>
BJRL	<i>Bulletin of the John Rylands University Library</i>
CTJ	<i>Calvin Theological Journal</i>
CTQ	<i>Concordia Theological Quarterly</i>
GiC	<i>Gospel in Context</i>
HUCA	<i>Hebrew Union College Annual</i>
ICC	International Critical Commentary
IDBS	<i>Interpreter's Dictionary of the Bible</i> , vol. supl.
IJFM	<i>International Journal of Frontier Missions</i>
JBC	<i>Jerome Biblical Commentary</i> , ed. R.E. Brown et al.
JBL	<i>Journal of Biblical Literature</i>
JETS	<i>Journal of the Evangelical Theological Society</i>
JR	<i>Journal of Religion</i>
JTVI	<i>Journal of the Transactions of the Victorian Institute</i>
KJV	King James (Authorized) Version
LB	<i>Linguistica Biblica</i>
LCC	Library of Christian Classics
NASB	New American Standard Bible
NIV	New International Version
NTS	<i>New Testament Studies</i>
SBET	<i>Scottish Bulletin of Evangelical Theology</i>

SBLDS	Society of Biblical Literature Dissertation Series
SR	<i>Studies in Religion/Sciences religieuses</i>
TJ	<i>Trinity Journal</i>
TSK	<i>Theologische Studien und Kritiken</i>
VT	<i>Vetus Testamentum</i>
WBC	Word Biblical Commentary
WTJ	<i>Westminster Theological Journal</i>

Partea întâi

În căutarea înțeleșului:

Câteva principii elementare

Însăși folosirea termenului *hermeneutică* ridică o întrebare fundamentală: de ce ar trebui cititorii Bibliei să studieze principii de interpretare? În ciuda a ceea ce ar putea sugera experiența noastră de zi cu zi, procesul pe care îl presupune înțelegerea unui text este destul de complicat. Dificultățile ies la iveală mai ales atunci când încercăm să citim o carte apărută într-o cultură sau într-o epocă diferită, așa cum vom vedea în cazul câtorva exemple din Shakespeare. În cazul documentelor antice scrise în alte limbi, trebuie să depunem un efort deosebit pentru a ține cont și de contextul original, printr-o metodă cunoscută sub numele de exegeză gramatico-istorică. În general vorbind, Biblia este o carte care poate fi citită fără probleme, de aceea este bine să precizăm care sunt domeniile în care apar unele dificultăți: limbajul, stilul literar, aplicația? Mai mult, caracterul divin al Scripturii sugerează că trebuie să adoptăm niște principii specifice, care nu sunt relevante pentru studiul altor scrieri.

De ce este nevoie de hermeneutică?

MOISÉS SILVA

Termenul *hermeneutică* a cunoscut o popularitate din ce în ce mai mare în ultimele decenii. Ca urmare, a ajuns să fie întrebuințat în toate felurile cu putință. Dat fiind faptul că atât de mulți scriitori îl folosesc, el pare să fi devenit o țintă mișcătoare, provocându-le crize de anxietate aceloră dintre cititori care au încercat, în zadar, să-l prindă din zbor, în dorința de a afla ce înseamnă.

Înțelesul tradițional este relativ simplu: hermeneutica este disciplina care se ocupă de principiile interpretării. Unii autori preferă să o numească *știința* interpretării; altora le place să vorbească despre *arta* interpretării (cu sugestia implicită: „Fie ai talent, fie nu!”). Dincolo de aceste diferențe de perspectivă, preocuparea fundamentală a hermeneuticii este cât se poate de limpede. Ar mai trebui însă adăugat că, atunci când autorii folosesc acest cuvânt, ei se referă, cel mai adesea, la interpretarea *biblică*. Chiar și atunci când se discută alt text, este foarte probabil ca Biblia să fie un punct de referință îndepărtat.

Această ultimă observație ridică o întrebare interesantă: de ce este, în definitiv, nevoie de o asemenea disciplină? Nu a trebuit niciodată să urmărim cursuri speciale despre „cum să

interpretăm ziarul”. Niciun liceu nu oferă cursuri despre „hermeneutica conversației”. Și nici chiar în cazul cursurilor despre Shakespeare sau Homer, care, cu siguranță, au de-a face cu interpretarea literară, nu este nevoie, în prealabil, de vreun curs de hermeneutică. De ce ni se spune atunci, din senin, în cursul pregătirii noastre academice, că trebuie să stăpânim o știință cu rezonanță exotică, dacă dorim să înțelegem Biblia?

Un posibil răspuns pe care îl putem primi este următorul: Biblia este o carte divină și de aceea avem nevoie de o pregătire specială pentru a o înțelege. Dar această soluție pur și simplu nu stă în picioare. După cum spunea un specialist romano-catolic: „Dacă este cineva în stare să vorbească într-o manieră absolut lipsită de ambiguitate și să se facă înțeles cu o eficacitate irezistibilă, acela este Dumnezeu; prin urmare, dacă există vreun cuvânt care nu are nevoie de hermeneutică, acela este cuvântul divin.”¹ Din acest motiv, protestanții au subliniat întotdeauna doctrina *perspicuității* sau a clarității Scripturii. Biblia însăși ne spune că cerința esențială pentru înțelegerea lucrurilor lui Dumnezeu este călăuzirea Duhului lui Dumnezeu (1 Cor. 2:11) și că creștinul, primind ungerea Duhului, nu are nevoie de un învățător (1 Ioan 2:27).

Reiese, de fapt, că avem nevoie de hermeneutică nu pentru că Biblia este o carte divină, ci pentru că, pe lângă faptul că este divină, ea este și o carte *omenească*. Oricât de ciudat ar suna, o astfel de abordare a problemei ne poate pune pe calea cea bună. Limbajul omenesc, prin însăși natura lui, este în mare măsură echivoc, adică poate fi înțeles în mai multe feluri. Dacă nu ar fi așa, nu ne-am îndoi niciodată că am înțeles ceea ce au spus alții: dacă un enunț ar putea însemna doar un singur lucru, nu am mai fi martori la dispute în care se spune că persoana cutare a spus una sau alta. În practică, desigur, numărul cuvintelor sau al propozițiilor care creează neînțelegeri este foarte mic, în raport cu numărul celor rostite de un individ într-o zi oarecare.

¹ Luis Alonso-Schökel, *Hermenéutica de la Palabra*, Cristandad, Madrid, 1986, 1:83.

Ceea ce trebuie să înțelegem însă este următorul aspect: există întotdeauna *potențialul* ca o interpretare să fie greșită.

Cu alte cuvinte, avem nevoie de hermeneutică și pentru alte texte decât cele biblice. Într-adevăr, avem nevoie de principii de interpretare pentru a înțelege conversații banale și chiar evenimente non-lingvistice – în fond, a nu înțelege gestul cuiva care îți face cu ochiul ar putea fi un dezastru în anumite circumstanțe. Iar aceasta ne aduce la întrebarea inițială. De ce nu ni s-a cerut să facem lecții de hermeneutică în clasa a doua? De ce, în ciuda acestei lacune din educația noastră, putem să înțelegem aproape întotdeauna ceea ce ne spune vecinul?

Răspunsul este că *am învățat* principii de hermeneutică în tot cursul vieții noastre, încă din ziua când ne-am născut. S-ar putea ca cele mai importante lucruri pe care le învățăm să fie cele pe care ni le însușim în mod inconștient. Pe scurt, acum, când începi un curs de hermeneutică, poți să fii sigur că știi deja destul de bine principiile elementare de interpretare. De fiecare dată când citești un ziar, auzi o întâmplare sau analizezi un eveniment, dovedești că ești un maestru al artei hermeneutice!

Poate că această afirmație este periculoasă. Ai putea fi tentat să închizi imediat această carte „inutilă” și să o înapoiezi vânzătorului, sperând să primești banii înapoi. Dar trebuie să afirmăm acest lucru și să-l întărim. Pe lângă faptul că ne bucurăm de o relație corectă cu Dumnezeu, principiul fundamental al interpretării biblice constă în punerea în practică a ceea ce facem zilnic în mod inconștient. Hermeneutica nu înseamnă, în primul rând, însușirea unor tehnici dificile. Pregătirea de specialitate are locul ei, dar, de fapt, este secundară. Ceea ce contează, am putea spune, este deprinderea de „a transpune” rutina noastră interpretativă obișnuită citirii Bibliei. Și tocmai în acest punct se ivesc și problemele noastre.

În orice caz, nu trebuie să credem că ceea ce facem în fiecare zi este chiar atât de simplu. Înainte de a citi un ziar, a trebuit să învățăm limba în care este scris. Credeți că este un lucru ușor?

Întrebați pe oricine a încercat să învețe o limbă străină după ce a trecut de adolescență. Evident, ați parcurs cu un succes remarcabil acest proces dificil și complicat în primii câțiva ani de viață. La vârsta de patru sau cinci ani, atât dumneavoastră, cât și alți oameni fără afecțiuni de natură să-i împiedice în învățarea limbii, v-ați însușit deja sute de reguli fonologice și gramaticale. E drept, la acea vârstă, vocabularul este încă limitat, dar învățarea vocabularului este cea mai ușoară etapă în învățarea unei limbi.

În plus, mintea dumneavoastră a continuat să primească, zi de zi, fără încetare, nenumărate impresii. Acestea sunt date istorice – mai întâi cele din experiența personală, cărora li se adaugă cele din experiențele altora, incluzând informații despre trecut – cu toate asocierile lor, psihologice, sociale sau de altă natură. Într-un mod cu nimic mai puțin uimitor decât însușirea limbii, creierul a organizat cu atenție aceste milioane de impresii, păstrându-le pe unele la suprafață, pe altele la un nivel subconștient, iar pe altele la un nivel care reprezintă echivalentul coșului de gunoi.

Toate acestea constituie o componentă esențială a interpretării eficiente. Să mergem mai departe cu ilustrația noastră fictivă: de fiecare dată când primește o impresie, mintea verifică dacă este vorba de un element care a fost deja clasat; dacă nu, ea leagă această impresie nouă de altele anterioare, pentru ca să poată fi înțeleasă. Ca să folosim o altă analogie comună, creierul este asemenea unei grile care filtrează toate informațiile noi pe care le primește. Dacă un anumit fapt, pe care nu-l remarcasem anterior, nu se potrivește grilei, creierul are două opțiuni imediate: să forțeze acel fapt pentru a se potrivi grilei, distorsionând astfel dovezile, sau să-l respingă în întregime. Această ultimă modalitate este echivalentul inconștient al declarației: „M-am hotărât deja, nu mă mai bate la cap cu alte dovezi.” Există însă și o a treia opțiune: de a ne recunoaște ignoranța și de a lăsa acel fapt deoparte, până când grila noastră va putea să-l filtreze.